

Obsah

	ÚVODEM	7
I.	MEZOPOTÁMIE — ZEMĚ MEZI ŘEKAMI Zeměpisná poloha. Eufkrat a Tigris — životní tepny země. Městská sídliště. Zavodňovací zařízení. Nepříznivé stránky mezopotamského přírodního charakteru	13
II.	OSÍDLENÍ MEZOPOTAMSKÉ OBLASTI Původní obyvatelstvo. Sumerský problém. Předsumerské osídlení. Vztah nesemitských Sumerů k semitským Akkadům. Semité i Nesemité zápolí o Mezopotámii. Arabové v Mezopotámii. Vzniká Irák	22
III.	HISTORICKÝ VÝVOJ STAROVĚKÉ MEZOPOTÁMIE Chronologické problémy. Z mezopotamského pravěku. Počátky dějin Sumeru. Předsargonské období prvních dynastií. Nástup Semitů: dynastie Sargona I. Konečné doznění politické moci Sumeru. Doba starobabylónská: Chammurabi. Doba středobabylónská: Kasité. Asýrie — její sláva i pád. Doba novobabylónská. Mezopotámie pod cizí nadvládou	28
IV.	ARCHEOLOGICKÝ PRŮZKUM UMĚLÝCH PAHORKŮ — TELLŮ První objevy. Zájem archeologie o Sumer. Objevy metropolí: Babylón a Aššur. Z krajních výsep mezopotamského vlivu. Z objevů akademika Bedřicha Hrozného. Budoucnost mezopotamské archeologie	49
V.	HLÍNA A PÍSMO Na čem se psalo. Jak vypadala hliněná tabulka. Klínové písmo. Rozluštění klínového písma. Přínos asyriologie	63
VI.	USPOŘÁDÁNÍ VEŘEJNÉ SPRÁVY V MEZOPOTÁMII Vznik a rozvoj občin. Budování sumerského vládního ústrojí. Sumerské chrámy a správa jejich majetku. První příznaky despotismu. Despotismus babylónských vladařů. Postavení prvních asyrských vladařů. Despo-	76

- tismus asyrských vládců. Odluka novobabylónského vladaře od chrámu. Legitimita mezopotamských vladařů. Ženy na mezopotamském trůnu
- VII. TŘÍDNÍ DIFERENCIACE A STAVOVSKÉ ROZVRSTVENÍ MEZOPOTAMSKÉ SPOLEČNOSTI 87
 Třída nesvobodných — otroci. Podstata mezopotamského otroctví. Otročné známky. Ceny otroků. Propuštění na svobodu. Soudobé názory na otroctví. Vládnoucí třída plnoprávných občanů. Problém muškénů. Hlavní rysy stavovského rozvrstvení
- VIII. ZEMĚDĚLSTVÍ A CHOV DOBYTKA 97
 Příroda a podnebí. Poľní hospodářství. Zahradnictví: ovocnářství a zelinářství. Chov dobytka. Osel, kůň a velbloud. Honba a rybolov. Právní úprava zemědělství
- IX. MEZI ŘEMESLEM A UMĚNÍM 110
 U kolébky mezopotamského řemesla. Nejdůležitější materiál: hlína a rákos. Stavitelství. Kamenictví. Malířství. Zpracování kovu. Zpracování zemědělských plodin. K organizaci řemesel
- X. OBCHOD A ÚVĚR 126
 Rozvoj mezopotamského obchodu. Stříbro jako všeobecný ekvivalent. Úprava cen. Nejstarší ceníky. Trhové smlouvy. Postavení kupce. Počátky obchodního práva. Úvěr a jeho úprava. Zajištění úvěru
- XI. NÁBOŽENSKÉ PŘEDSTAVY MEZOPOTAMSKÉHO OBYVATELSTVA 134
 Matriarchální zemědělský kult. Vznik mezopotamského panteonu. Hlavní božstva a jejich společenská funkce. Chrám a kněžstvo. Chránové slavnosti. První příznaky odklonu od víry. Smrt a představy o záhrobí
- XII. ZÁKONODÁRNÁ DÍLA MEZOPOTAMSKÁ 143
 Obyčejové právo. Reformy Urukaginovy. Zákony Urnammuovy. Sumerské „rodinné zákony“ a fragmenty jiných zákonů. Právní sbírka z Ešnunny. Zákony Lipit-štara. Zákonodárné dílo Chammurabiho. Charakter Chammurabiho zákonů. Správní nařízení. Fragmenty novobabylónských zákonů. Asyrské zákonodárství
- XIII. MANŽELSTVÍ A RODINA 153
 Právní postavení muže a ženy. Uzavření manželství. Manželství mezi příslušníky různých tříd. Zánik manželství. Moc otcovská. Adopce. Dědická posloupnost

XIV.	OD KREVNÍ MSTY K TRESTNÍ PRAVOMOCI STÁTU	162
	Krevní msta a princip odvety. Princip viny. Třídní charakter trestního práva. Trest smrti. Tělesné tresty. Tresty na svobodě. Tresty na majetku. Tresty na cti. Trestní řízení	
XV.	ROZVOJ MEZOPOTAMSKÉ VZDĚLANOSTI	170
	První kroky k začátkům vědeckého poznávání. Školy a učiliště. Archívy a knihovny. První slabikáře, slovníky a příručky. Základy matematiky a geometrie. Systém měř. Rozvoj astronomie. Znalosti zeměpisu. Lékařství a lékárnictví. Základy přírodních věd — zoologie, botaniky, mineralogie a chemie	
XVI.	PAMÁTKY MEZOPOTAMSKÉHO PÍSEMNICTVÍ	184
	Celkový rozvoj sumerské a akkadské literární tvorby. Hymny a modlitby. Nářky. Báje a eposy. Sumerské předlohy biblických vyprávění. Epos o Gilgamešovi. Mýty o Adapovi, Etanovi a jiných recích. Sestup Inanny do podsvětí. Motiv lásky v sumerské poezii. Skladby didaktické a filosofické. Skladby s politickou tendencí	
	ZÁVĚREM	200
	VYSVĚTLIVKY	203
	LITERATURA	206
	PRAMENY POUŽITÉ PRO PEROKRESBY	218
	PRAMENY POUŽITÉ PRO FOTOGRAFICKÉ PŘÍLOHY	219
	REJSTŘÍK JMENNÝ	220
	REJSTŘÍK VĚCNÝ A KULTURNÍ	227
	CHRONOLOGICKÝ PŘEHLED MEZOPOTAMSKÝCH DĚJIN	46—48
	VÝVOJ KLÍNOVÉHO PÍSMĀ	68
	OBRAZOVÁ ČÁST: 1—50 a 5 mapek v textu, I—XXXII na křídových přílohách	

Obrázek na obálce:

Lidská hlava okřídleného býka — kamenného kolosa u vstupní brány paláce Sargona II. v Dūr-Šarrukīnu (dnešním Chorsabadu). Výška celé sochy 3,70 m. Louvre, Paříž.